

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Гао Сяотяня на тему

**«Трансформація морфології зображальної сфери сучасного Китаю:
контекст, принципи, типологія»,**

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

Галузь знань 02 – Культура і мистецтво

за спеціальністю 023

«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Ступінь актуальності теми дослідження. Представлена дисертаційна робота присвячена проблемі трансформації морфології зображальної сфери сучасного Китаю. Актуальність дослідження зумовлена важливістю вивчення процесів еволюції контексту, зміни принципів та типологічних засад в зображальній сфері Китаю не тільки протягом століть, а саме зараз, на межі ХХ-ХХІ ст., оскільки саме на сучасному етапі ці зміни є вкрай важливими.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота є результатом виконаних автором наукових досліджень відповідно планів науково-дослідних робіт Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Предмет і об'єкт дослідження та ракурс обраної проблематики відповідають паспорту дисципліни 023 – образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Наукова робота базується на застосуванні морфологічного підходу, що є цікавим як для китайського, так і українського мистецтвознавчого дискурсів, оскільки дозволяє поліфонічно прослідкувати процеси трансформації зображальної сфери Китаю.

Обґрунтованість отриманих автором результатів забезпечена ретельним дослідженням джерельної бази та аналізом творів традиційно-канонічного та неканонічного походження провідних китайських митців, а також апробацією на 6 всеукраїнських і міжнародних наукових, науково-

методичних та науково-практичних конференціях, розділі в колективній монографії та 3 статей у фахових виданнях України.

Дослідження джерельної бази дозволило осмислити ті контексти, які впливали на формування певних принципів існування зображальної сфери Китаю. Здобувач також наводить типологізацію тих візуальних художніх форм, які з'являлись в різні історичні періоди в образотворчому мистецтві країни під дією цих принципів.

Таким чином, мета, що пов'язана з визначенням контексту, принципів та типології морфологічних трансформацій зображальної сфери сучасного Китаю, та завдання даного дослідження, а також використання як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження сприяють обґрунтованості та достовірності виконання наукового завдання.

Достовірність і новизна отриманих результатів. Достовірність та обґрунтованість наукових положень, сформульованих в дисертації, базується на виявленні й систематизації наявних літературних джерел, їхньому подальшому опрацюванні та аналізі творчих здобутків митців Китаю, що дозволило дослідити особливості архаїчної, універсальної, традиційно-канонічної та неканонічної стадій розвитку зображальної сфери Китаю.

Підтвердженням достовірності наукових положень даної дисертації є додатки у вигляді ілюстрацій, схем та аналітичних таблиць, що надає уявлення до наукового обігу дослідження.

Практичне значення результатів дослідження. Запропоновані дисертантом результати дослідження можуть стати основою для створення програм теоретичних курсів з мистецтва та образотворчого мистецтва Китаю. Робота дає цілісне, науково обґрунтоване уявлення для всебічного вивчення трансформації морфології зображальної сфери країни, враховуючи і морфологічні зміни у другій половині XX–XXI ст. Вважаю можливим використання основних положень і матеріалів дисертації у навчальному процесі при складанні навчальних посібників для поглибленого вивчення мистецтва Китаю, а також у дослідницькій діяльності теоретиків і практиків сучасного мистецтва.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та дотримання принципів академічної доброчесності. За своїм змістом дисертація Гао Сяотяня є завершеною самостійною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності.

Структура дисертації досить чітка та співвіднесена з проблемами, порушеними в дослідженні. Стиль написання тексту характеризує логіка і достатня чіткість висловлювань. Дослідження складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 220 позиції, та додатків. У додатку до дисертації наведено ілюстрації, аналітичні схеми та таблиці. Загальний обсяг дисертації – 256 сторінок, з них обсяг основного тексту – 206 сторінок.

У **Вступі** автор, дотримуючись необхідних вимог, досить чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, узгодивши їх з метою і завданнями, розкрив методологічні засади роботи, наукову новизну та теоретичну значущість результатів дослідження, надав відомості про апробацію ключових положень дисертації.

У **першому розділі** проаналізовано значне коло джерел та фахової літератури, дотичних до зазначеної теми дисертації. Визначені методи дослідження, відібрані за їхньою відповідністю вирішувати заявлені завдання, серед яких основним є метод морфологічного аналізу. Також визначені основні поняття, якими користувався здобувач для досягнення мети дослідження та вирішення його завдань.

Другий розділ присвячено розгляду контекстів та принципів, які стали основою для формування традиційно-канонічної зображальної сфери Китаю (гохуа), проаналізовані засади розбалансування цієї сфери під впливом «заморського живопису» (сіянхуа) на межі XIX-XX ст. Були сформовані принципи існування самої зображальної сфери, її видових, жанрових та субжанрових утворень. В розділі також були виявлені ті критерії, за якими відбувались морфологічні зміни у мистецькому формотворенні Китаю у різні історичні періоди.

Третій розділ дисертації присвячений формуванню неканонічної

зображальної сфери сучасного Китаю. Доведено, що ця сфера була сформована під впливом стратегії відкритості країни глобалізованому світові та процесам цифровізації. З'ясовано, що метасистема традиційно-канонічної морфології доповнилась новими морфологічними утвореннями, а основною морфемою цих утворень стала авторська арт-практика. Доведено, що неканонічна зображальна морфологія стрімко масштабується, а типологія її утворень лише складається.

Оприлюднення результатів наукової роботи. Наукові результати дисертації висвітлено у десяти наукових публікаціях здобувача, зокрема, у трьох статтях у наукових фахових виданнях України, були апробовані на шести міжнародних науково-практичних конференціях та одному розділі в колективній монографії. Наукові результати, викладені в даній дисертаційній роботі, висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії».

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації.

1. В другому розділі дисертації був наведений великий обсяг матеріалу, який міг би бути скорочений.
2. Зрозуміло, що гіпотеза дослідження спиралась насамперед на встановлення взаємодії між традиційно-канонічним та неканонічним пластичним мисленням китайських художників, але в тексті дослідження відсутнє посилання на теорію п'яти першоелементів, яка суттєво вплинула на становлення гохуа.
3. Бажано виправити хоча б ті граматичні помилки, які змінюють сенс висловлювання, наприклад: «тестура» замість «текстура», «архетиктоніка» замість «архітектоніка» на с. 34, «ображальна» замість «зображальна» на с. 255 і таке інше.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Дисертаційна робота Гао Сяотяня на тему «Трансформація морфології зображальної сфери сучасного Китаю: контекст, принципи, типологія» є закінченим науковим дослідженням, що за актуальністю, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів,

обґрунтованістю висновків повністю узгоджується з науковим профілем спеціальності 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» та відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненням від 19.05.2023 № 502) і Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 року № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022). Здобувач Гао Сяотянь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Рецензент:

доцент, кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри живопису

Харківської державної

академії дизайну і мистецтв /_____ / Людмила ГОРБАТЕНКО

М.П.

«___» _____ 2024 р.

